

BYPLAN NYT 3

12. årgang · Juni 2013

TEMA | NYE PLANEMNER

Byer vendt på vrangen
- side 8

Alle skal øve sig i klimatilpasning
- side 14

Hvad skal du i efteråret?
- side 16

STUDENT TIL BYPLANLABORATORIET

Er du systematisk anlagt og har flair for tekniske udfordringer? Så er du måske Byplanlaboratoriets nye studentermedhjælp. Du vil indgå i vores web-team, som arbejder med nyhedsbrev og hjemmeside. Desuden vil du skulle bearbejde evalueringsskemaer og hjælpe med andre små statistiske opgaver.

Som studentermedhjælper hos Dansk Byplanlaboratorium arbejder du i spændende omgivelser med blandede faggrupper og andre studentermedhjælpere.

Se det fulde opslag på www.byplanlab.dk.

dansk byplan
laboratorium

WWW.COK.DK/PLANPRAKSIS

KOMMUNAL PLANPRAKSIS

Sæt dine kompetencer i spil og få et karrieremæssigt forspring!
Kursus for nyuddannede eller nyansatte medarbejdere, der arbejder med kommuneplaner, lokalplaner og administration af planloven.

VI ARBEJDER MED

- Lovgivning og rammevilkår: Planlægning og planadministration
- Kommunal planlægning i praksis
- Samarbejde og samspil: Politisk og administrativ organisation
- Borgerhøring: Dialog og udfordringer
- Tendenser og udfordringer i dansk bypolitik
- På vej mod en innovativ plankultur: Nye kvalitetsstandarder i dansk planlægning.

HVOR OG HVORNÅR?

København den 18.-19. september 2013

PRIS

7.500 kr. ekskl. moms

KLIMATILPASNING I PRAKSIS

Halvdagskursus 22. august i Middelfart

Få styr på lovgivningen og få inspiration til at komme godt i gang med samarbejdet omkring de nye, spændende klimaprojekter.

Se mere på www.byplanlab.dk

dansk byplan
laboratorium

INDHOLD

TEMA I NYE PLANEMNER

I dette nummer af Byplan Nyt kan du læse om, hvordan de danske stationsbyer udvikler sig. Du kan også læse om klimatilpasningsplaner og lokal afledning af regnvand i Tyskland. Fælles for emnerne er, at de peger på helt nye planlægningsdiscipliner og en ny måde at forstå byen på.

- 8 Stationsbyer under forvandling
- 11 Hold fast i byernes styrke
- 12 Det skal bare være i orden
- 14 En helt ny disciplin

ANDET

- 4 Leder
- 4 Kort nyt
- 6 Kommune nyt
- 7 Fællesskaber - for hvem?
- 16 Efterårsprogram 2013
- 18 Et skræddersyet kursus

Vand har alle dage været den bedste underholdning. Fra Kronsberg i Hannover. Foto: Christine Vad Majgaard, Marianne Levinsen Landskab.

Redaktion
Ellen Højgaard Jensen (ansv.)
NyV. Øhlenschläger

Redaktionsadresse
Dansk Byplanlaboratorium
Nørregade 36
1165 København K
Tlf.: 33 13 72 81
Mail: nwo@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer
nwo@byplanlab.dk, bestilles
senest 1. august 2013

Layout
Alberte Marie Danvig

Forsideillustration
NyV. Øhlenschläger

Oplag
3300

Tryk
Handy-Print A/S

ISSN
1602-9038

Signerede artikler står for
forfatterens regning,
usignerede for den
ansvarshavende
redaktørs regning.

Byplan Nyt 4-13 udkommer
i september 2013.

Temaet er Smart planlægning

Leder

Kan en by være lækker?

For nylig blev jeg inviteret til at holde et oplæg i Slagelse under overskriften: Lækker by. Det var en lidt provokerende overskrift for mig. Faktisk havde jeg svært ved at udtale de to ord i sammenhæng. Jeg kan godt forstå, at Slagelse vil udvikle sig og skabe mere byliv. Men sprogbugen får mig til at tænke på, at byen ofte kun ses som en vare der skal sælges. Det er den naturligvis også, men den er meget mere end det. Byen er stedet, hvor vi kan møde "den fremmede", den er arena for konflikter og diskussioner. Den skal være spændende og inkluderende, men skal den være lækker? Det er jeg i tvivl om. En lækker ting er uden kant, men den er glat og let at holde af.

Når Istanbul eksploderer, så er det fordi der er noget på spil. Jeg ved godt, at konflikten i Tyrkiet handler om meget mere end byplanlægning og retten til en park. Men grundlæggende er det sundt, at der kæmpes for at beholde de ikke kommercielle mødesteder. Bystyret i Istanbul ønskede endnu et shoppingcenter og det skulle opføres der, hvor der i dag ligger en populær park. Tyrkerne tog telte, børn og picknicsstyr og overnattede i parken. Men de blev fjernet med magt og vold. Noget gik helt galt. Som jeg har forstået det, så var det dråben, der fik bægeret til at flyde over.

Hvis det ender med, at der bliver opført et shoppingmall vil det uden tvivl være lækkert. Der vil være svalt, afdæmpet og trygt. Der vil være vagter, som kan smide de forkerte typer ud, og der ville være særlige regler og normer for, hvordan man skal færdes. Og uden for åbningstiden vil der være lukket.

En park er i modsætning til et shoppingmall åben for fortolkning. Den kan bruges af mange grupper og til mange forskellige ting. Istanbul har masser af kant. Den lugter af olie, benzin og krydderier. Den er ikke kedelig, men den er heller ikke specielt lækker. Jeg håber, at demonstranterne får lov at beholde deres park, og jeg håber at Slagelse bliver ved med at være en by, hvor der er plads til alle – uanset om de er lækre eller ej. Der er heldigvis forskel på tandpasta og byer. Jeg tror faktisk ikke, at de skal sælges på samme måde.

"Byen ses ofte kun som en vare der skal sælges"

Ellen Højgaard Jensen
Direktør

Inspirationshæfte: Redskaber til den bæredygtige by

Naturstyrelsen har samlet en række eksempler på redskaber til bæredygtig planlægning og byudvikling. Her gennemgås blandt andet det lovmæssige grundlag for kommunernes arbejde med bæredygtighed. Desuden præsenteres en undersøgelse af, hvordan otte frontløberkommuner har arbejdet med at sikre bæredygtighed i lokalplaner. De otte kommuners forskellige redskaber samles i tre modeller, som kan tjene til inspiration for andre kommuner. I hæftet præsenteres også en ny ordning til certificering af bæredygtige bydele.

Se mere på www.nst.dk

Grænseoverskridende samarbejde i Øresundsregionen

Et nyt samarbejde mellem svenske og danske kommuner skal gøre Øresundsregionen til en forgangsregion for bæredygtig byudvikling. Urban Transition Öresund er et EU støttet samarbejdsprojekt mellem kommuner og universiteter om at gøre Øresundsregionens byer bæredygtige indenfor temaerne planlægningsprocesser, retningslinjer for byggeri og finansiering. Desuden tester projektet nye former for samarbejde og social innovation i de kommunale forvaltninger.

Se mere på www.urban-transition.org

KORT NYT

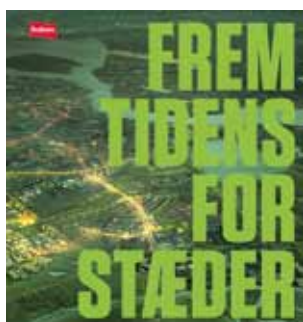
Udstilling: Uden for myldretid

I mere end et år har fotografierne Christina Capetillo, Torben Eskerod, Carsten Ingemann og Henrik Saxgren rejst rundt i Danmarks yderområder. Resultatet er udstillingen 'Uden for myldretid', som med mere end 100 smukke, tankevækkende og fascinerende fotografier sætter nye opfat-
telser af "Udkantsdanmark" i spil. Udstillingen, som er støttet af Realdania, ledsages af en bog med samme navn.

Udstillingen kan ses på Bornholm Kunstmuseum fra 12. juni 2013 og derefter på Tønder-, Vendsyssel- og Fuglsang Kunstmuseer.

Foto: Henrik Saxgren

Ny bog: Fremtidens forstæder

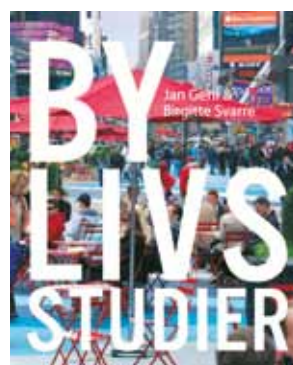
Bogen følger op på anbefalingerne fra Forstædernes Tænketa-
nk fra 2012. Desuden sammenfatter den de mange forslag og ideer, der fremkom gennem Realdanias ambitiøse arkitek-
tekkonkurrencer om seks forskellige danske forstæder. De 29 konkurrenceforslag behandles tværgående i otte temaer.

Udgivet på Bogværket

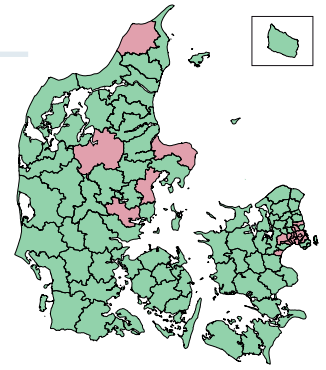
Ny bog: Bylivsstudier

I bogen "Bylivsstudier" sammenfatter Jan Gehl og Birgitte Svarre mere end 50 års studier af, hvordan byens form og byens liv spiller sammen. Bogen giver konkrete metoder til at studere byens liv. Den redegør for fagområdets udvikling og kommer med eksempler på, hvordan metoderne kan omsættes til praksis.

Udgivet på Bogværket

KOMMUNE NYT

NærHeden – Fremtidens forstad

Høje-Taastrup Kommune og Realdania By er gået sammen om at udvikle en helt ny bæredygtig bydel, der skal være et forbillede for fremtidens forstad.

Partnerskabet vil nytænke forstaden i en ambitiøs satsning på kvalitet og bæredygtighed, sundhed og social sammenhængskraft.

Se mere på www.naerheden.dk

Foto: www.naerheden.dk

Letbane på Ring 3

Transportministeren, formanden for Region Hovedstaden og 11 borgmestre har nu skrevet under på en fælles principaftale om at anlægge en letbane på Ring 3. Dermed får hovedstadsregionen 27 kilometer letbane fra DTU i Lyngby i nord til Ishøj i syd. Letbanen, som vil få 27 stationer, forventes at blive katalysator for en massiv byudvikling langs ring 3.

Den ny letbane forventes at få 13-14 millioner passagerer om året.

Se mere på www.ringtre.dk

Illustration: www.ringtre.dk

Vand Plus

Hvordan kan investeringer i klimatilpasning kobles med sociale og bevægelsesmæssige tiltag, som samtidig gør vores byer sjovere og bedre at bo i? Det skal fire projekter i Gladsaxe, Solrød, Frederiksberg og Viborg Kommuner demonstrere og undersøge.

Se mere på www.vandplus.dk

Landbruget i landskabet

Hjørring- og Norddjurs Kommuner er gået sammen med forskere fra Aalborg- og Aarhus Universiteter og landbrugserhvervet om at udvikle en ny sammenfattende metode til planlægning i det åbne land.

Formålet med samarbejdet er at udfordre den nuværende lovgivning og praksis og i højere grad koordinere kommunernes og landmændenes ønsker til planlægningen i det åbne land.

Se mere på www.landbrugetilandskabet.dk

Certificering af bæredygtige bydele

4 bydele i København, Aarhus og Horsens har nu papir på, hvor bæredygtige de er. Det er Green Building Council Denmark som har udviklet en certificeringsordning til bæredygtige bydele. Ordningen, som er blevet til efter tysk forbillede, har tidligere kun omfattet certificering af bygninger, men er udvidet, så man også kan teste og certificere hele bydele. De første 4 bydele, der har opnået en certificering er: Carlsberg og Nordhavn i København, Nørrestrand i Horsens og Brygger Bakke i Aarhus.

Se mere på www.nst.dk

Illustration: www.nordhavnen.dk

Cafestolene erobrer mere og mere rum. Men i begejstringen for bylivet må vi ikke glemme, at cafeerne repræsenterer et fællesskab, som det koster penge at deltage i. Alle fællesskaber har et udenfor og et indenfor. Foto: Ny W. Øhlenschläger.

Fællesskaber - for hvem?

Flere og flere danskere har mulighed for at slå sig ned med en cafe latte på byens torv eller løbe sig en tur gennem gaderne. Det skaber byliv, men skaber det mere fællesskab?

Af Ellen Højgaard Jensen

Jeg husker stadig skeptikerne, da den første cafe blev planlagt på Halmtorvet og da Skt. Hans Torv blev omlagt. De sagde, at planlæggerne havde været for meget i Sydeuropa og at det var ønsketænkning at få danskerne ud på gaden. Heldigvis tog de fejl. I dag er vores byer en udvidelse af vores boliger. Vi mødes med venner og bekendte ude i byen, og kan i øvrigt lynhurtigt lave en aftale på SMS eller facebook. "Hvor er du nu, og skal vi ikke lige mødes?" Det giver liv og attraktive byrum i de største byer. Men vi har også fået sydeuropæiske tilstande på andre måder. Vi er blevet mere hårdhuede idet vi har vænnet os til, at der er tiggere og hjemløse på fortovet udenfor cafeen. I skåltalerne kalder vi det mangfoldighed.

Hvilket fællesskab?

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har inviteret til debat om fællesskaber i fremtidens by. Det er en meget væsentlig debat, der forudsætter, at vi først tager en runde om hvad fællesskaber er. Nogle tænker på det store, uforpligtende fællesskab. Her er danskerne førende i de fleste undersøgelser. Velfærdsstaten holder

(stadig) hånden under de svageste, vi tror (stadig) på de demokratiske institutioner og vi har tillid til, at vores medmennesker vil os det godt. Men det billede står i skærende kontrast til den måde vi f.eks. modtager udenlandske tilflyttere på. Det er simpelthen svært at tiltrække udenlandsk arbejdskraft, fordi vi er meget dårlige til at lukke nye mennesker ind i vores fællesskab. Det er tankevækkende, at det højt besungne danske fællesskab kan virke stærkt ekskluderende, fordi det er så indforstået og lukket.

Plads til det nye

Den gamle læresætning, at "et samfund skal kendes på den måde, hvorpå det behandler sine svageste" kan uden problemer overføres til byen. Vi skal overveje, hvordan vi tager hånd om børnene, de gamle, de fremmede og de udsatte grupper. Når vi indretter byen, skal vi huske at opsøge de grupper, der ikke selv møder op til borgermøderne – også hvis det er grænseoverskridende for os. Her er der meget erfaring at hente i de metoder, der bruges af områdefornyelsesprojekterne i vores små og store bysamfund.

Det er initiativer, der støttes af byfornyelsesloven. De erfaringer der høstes her, skal vi blive bedre til at overføre til planlægning på andre områder. Og så er det vigtigt, at vi ikke overprogrammerer vores byer. Der skal være plads til, at nye grupperinger kan indtage byens rum. Det er en politisk opgave at sørge for, at der findes domæner og arealer der er udenfor kommerciel kontrol. Altså områder, hvor det er gratis at færdes og hvor alle kan slå sig ned i længere eller kortere tid. Og så skal vi kæmpe for, at alle områder er åbne, så man kan færdes på kryds og tværs i byen. Det er en kamp, for de kommercielle interesser erobrer mere og mere areal. ■

Tænk tank

By, Bolig og Landdistriktsministeriet har nedsat en tænketank, der i løbet af 2013 skal sætte byen og fællesskabet til debat. Byplanlaboratoriet deltager i tænketanken og vi tager meget gerne imod input og gode ideer til, hvordan vores byer kan udvikle sig frem mod 2025.

Se mere på www.mbbi.dk

Stationsbyer under forvandling

Mejerivænget i Ørbæk er en populær udstykning i udkanten af byen med udsigt og adgang til landskabet. Foto: Niels Boje Groth.

Mange af de mellemstore stationsbyer er i gang med en omstrukturering. De uformelle mødesteder ligger ikke længere på hovedgaden, men foran discountbutikken eller sportshallen. Det er også de steder, hvor der bliver investeret, viser den nye rapport "Stationsbyer i dag".

Af journalist Claus Leick

Rigtig mange mindre byer får i disse år en ny discountbutik. Byer med et opland på helt ned til 3.000 indbyggere er blevet målet for discountkæderne, der typisk placerer deres butikker tæt på boligområder og daginstitutioner.

"Hvis borgerne ikke længere mødes på hovedgaden, men i hallen eller på p-pladsen ved discountbutikken, så er det måske noget, der bør tænkes med, når man arbejder med udvikling af disse byer"

*Seniorforsker
Niels Boje Groth
og adjunkt
Christian Fertner
Københavns Universitet*

I andre byer af samme størrelse bliver der investeret i sportshaller og kulturhuse, og mange steder er kommunerne begyndt at udstykke landskabeligt

beliggende grunde, fordi mange unge familier gerne vil bo tæt på skov og natur.

"Derfor er det ikke en afvikling af de mellemstore stationsbyer, der foregår i øjeblikket, men en omstrukturering med både muligheder og udfordringer", siger de to redaktører bag rapporten "Stationsbyer i dag", seniorforsker Niels Boje Groth og adjunkt Christian Fertner fra Sektionen for Landskabsarkitektur og Planlægning, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

Rapporten er udgivet af Realdania med henblik på at kvalificere Realdanias indsats i relation til stationsbyernes transformation. Rapporten har fokus på de ca. 250 stationsbyer med mellem 1.000 og 5.000 indbyggere. Knap halvdelen af dem var tidligere kommunecentre, men mistede den status i forbindelse med kommunalreformen i 2007.

"Hvis borgerne i disse byer ikke længere mødes på hovedgaden, men i hallen eller på p-pladsen ved discountbutikken, så er det måske noget, der bør tænkes med, når kommunerne og andre arbejder med udvikling af disse byer," siger de to forskere.

"Tilsvarende lukker mange butikker og banker omkring hovedgaderne.

Bygningerne må ikke bruges til boliger og kommer til at stå gabende tomme. Men behøver det at være sådan eller bør kommunerne gentænke bymidternes rolle som centerområder, og i stedet give mulighed for beboelse?", spørger Niels Boje Groth og Christian Fertner.

Nyt byplanparadigme

De to forskere mener, at kommunerne står overfor et nyt byplanparadigme med spændende udfordringer.

"Tilsvarende lukker mange butikker og banker omkring hovedgaderne. Bygningerne må ikke bruges til boliger og kommer til at stå gabende tomme"
*Niels Boje Groth
og Christian Fertner
Københavns Universitet*

"Vi må se i øjnene, at livet leves andre steder i byerne end tidligere. Og at

Center for Strategisk Byforskning

Center for Strategisk Byforskning (CSB) har eksisteret siden 2004. I centret indgår forskere fra Arkitektskolen Aarhus, Aalborg Universitet og Københavns Universitet. Siden centrets start har fokus været rettet mod de ændringer af vore byer, der viser sig som svækkelse af grænserne mellem byer og landskaber.

Formidling af den frembragte viden til professionelle praktikere, der beskæftiger sig med emnet, har i hele forløbet været et vigtigt formål med centrets arbejde. Dette er den sjette i rækken af artikler om forskningen fra CSB.

Se mere på www.byforskning.dk

mange hovedgader har svært ved at fylde butikslokalerne med aktivitet". Det rejser blandt andet spørgsmålet om, hvorvidt begrebet "bycenter" skal redefineres, så det afspejler hvor borgerne reelt mødes." I nogle byer kunne det nye bycenter og mødested måske placeres på parkeringsarealet mellem to butikker, hvis det alligevel er her borgerne mødes. Eller ved sports-hallen eller kulturhuset", siger Niels Boje Groth og Christian Fertner.

Tager ansvar for deres byer

I arbejdet med at kortlægge livet og udviklingen i de ca. 250 mellemstore stationsbyer, er der nogle ting, som har overrasket de to forskere. "Noget af det der har overrasket os er, at konstatere, hvor stærkt det social netværk er i mange af byerne. Handelsstandsforeningen, borgerforeningen og idrætsforeningen har sammen eller hver for sig mange steder påtaget sig et stort ansvar og en aktiv rolle for deres byer". De to forskere har desuden konstateret, at det bestemt ikke er ligegyldigt om

det gamle rådhus bliver lukket ned, eller om overbygningen på den lokale skole bliver bevaret. "Kommunernes beslutninger om hvordan og til hvad de vil bruge de gamle rådhus, kan have stor betydning for en stationsby. Også skolernes status har betydning. Hvis overbygningen forsvinder, kan det nemt påvirke bosætningen blandt lærerne".

Tre forskellige typer byer

I rapporten om "Stationsbyer i dag" har forskerne fundet, at de mellemstore stationsbyers udfordringer og vilkår kan spejles i tre grundlæggende bytyper: Pendlerforstaden, oplandsbyen og udkantsbyen. "Pendlerbyerne er typisk begunstiget af, at mange børnefamilier vælger at bosætte sig her for så at tage på arbejde i den nærliggende store by. I disse byer bliver der bygget nye huse og hvis der er udsigt til smuk natur og skov, er der særligt gode betingelser for byvækst. Ulempen i disse byer er, at dagligvarebutikkerne har det svært, fordi mange handler ind på vejen hjem fra arbejde i de større nabobyer".

Så går det bedre med den lokale handel i oplandsbyerne, der typisk har relativ stor afstand til nærmeste større by og samtidig har en række mindre byer og landsbyer som sit eget opland. "Oplandsbyerne har mange steder en befolkningstilvækst af ældre fra de omkringliggende mindre byer.

"Vi må se i øjnene, at livet leves andre steder i byerne end tidligere"

*Niels Boje Groth
og Christian Fertner
Københavns Universitet*

Det er en fordel, men også en udfordring for disse byer," pointerer Niels Boje Groth og Christian Fertner. Udkantsbyerne har det sværere, fordi borgerne ofte flytter fra disse byer med

Den nedlagte Rema1000

Dagligvarekæderne investerer, men ikke i bymiljø.

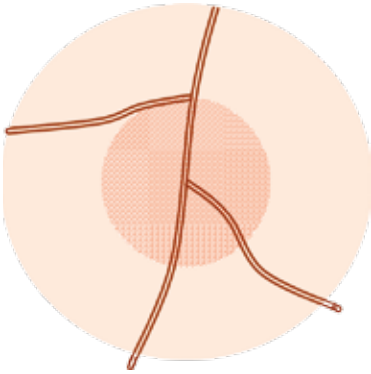
I 1995 klippede borgmesteren i Langå snoren over til den nyrenoverede Bredgade. Byens handlegade var blevet omlagt som allégade med træer, flisebelægning og et centralt torv. Styrkelsen af bymiljøet var til glæde for borgere og handelsliv. Rema1000 var en af ankerbutikkerne på torvet.

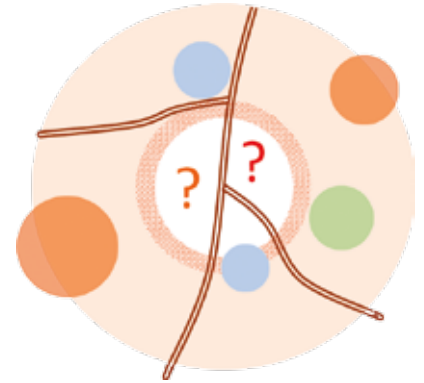
Rema1000s nye beliggenhed

2006 vragede Rema1000 Bredgade og bymiljøet til fordel for det funktionelle miljø bagved Bredgade. Her var gode tilkørselsforhold og bedre plads til butik og kundeparkering. Eksemplet illustrerer, at dagligvarehandelen ikke forsvinder fra de mellemstore stationsbyer. Men den er med til at omstrukturere dem og den udfordrer traditionsrige planlæggerforestillinger om, hvad bykvalitet er.

Fotos: Niels Boje Groth.

◀ **Fra central til punktuelt koncentration** ▶
 Den traditionelle, centralt placerede koncentration af byliv og byfunktioner omkring bymidten er blevet afløst af en "punktuelt koncentration". Bylivet udspiller sig i dag omkring discountbutikkerne, idrætscentrene og de landskabelige udstykninger i udkanten af byen. Planlægningens opgave er ikke at modarbejde dette udviklingsmønster, men at understøtte det. Blandt andet med forslag til indhold og formgivning af både de tomte bymidter, af de nye samlingspunkter og af forbindelserne mellem dem.

store konsekvenser for butikslivet. I bedste fald er befolkningstilvæksten her lav og ofte er den stagnerende eller faldende. En udkantsby flytter man fra. Den taber flere af sine byfunktioner end andre byer og mister betydning for oplandet.

Detailhandelens betydning

Én af de væsentligste årsager til stationsbyernes omstrukturering er udviklingen indenfor detailhandlen. Udvalgsvarerne forsvinder fra stations-

byerne, men dagligvarehandlen decentraliseres. Der åbner nye butikker i byer med indbyggertal på ned til 1.000 og oplande på ned til 3.000 indbyggere. Og dermed også i de mellemstore stationsbyer. Men de nye discountbutikker er strategisk placeret i forhold til pendlernes hovedfærdselsårer, og det har negative konsekvenser for pendlerbyerne.

"Selvom mange pendlerbyer oplever at nye børnefamilier flytter til, kan de have svært ved at holde gang i de eksiste-

rende dagligvarebutikker, og det sker sjældent at nye kommer til".

"Her kan billedet været helt modsat i en mellemstor stationsby med en placering langt fra en større by. Her trives dagligvarebutikkerne godt og typisk vil en af discountkæderne – Aldi, Lidl, Rema1000, Kiwi, Netto ect. - slå dørene op og dermed styrke den lokale handel", forklarer Niels Boje Groth og Christian Fertner.

Se rapporten 'Stationsbyer i dag' på www.byforskning.dk. ■

Potentialer for de mellemstore stationsbyer

Bosætning

Stationsbyernes fremtid er først og fremmest som bosætningsbyer. De tiltrækker både oplands- og pendlerbosætning.

Social organisering

Den sociale organisering er omfattende i mange stationsbyer. Det er en styrke både for byernes sociale kvalitet som levested, men også når der skal "kæmpes" for byernes interesser i de nye storkommuner.

Nyt byplanparadigme

Pendlerlivet fortsætter inden for byens rammer - i trekanten 'boligområde – fritid – indkøb'. Det betyder ofte, at de gamle hovedgader ligger øde hen, mens der er mange mennesker fx omkring discountbutikkerne. Med udgangspunkt i den forståelse, er der potentiale for at udvikle et helt nyt byplanparadigme.

Udfordringer for de mellemstore stationsbyer

Bosætning med overvægt

I oplandsbyerne præges bosætningen af ældre, som flytter ind til stationsbyen fra det omkringliggende landdistrikt og mindre byer. I pendlerbyerne er tilflytterne ofte yngre familier med arbejde i nærliggende større byer. De tiltrækkes af de billige byggegrunde med landskabelig god beliggenhed. Det udfordrer den offentlige service når der er overvægt af en enkelt befolkningsgruppe.

Erhvervet bliver ramt

I stationsbyerne rammer udviklingen især de erhverv, som ikke er baseret på lokal efterspørgsel fra byen og oplandet.

Den fysiske arv

Tomme bygninger er en udfordring i mange stationsbyer. Til de tomte bygninger hører overflødiggjorte rådhus, posthuse, stationer, butikker og banker. De tomme bygninger giver indtryk af et større funktionstab, end byerne reelt er udsat for. Men de repræsenterer tabet af arbejdspladser og muligheder, og de står der og kalder på nyt indhold.

Torvedagen i Hurup er et tilløbsstykke. Foto: Hurup Handelsstandsforening.

Hold fast i byernes styrke

Hurup er en mindre by syd for Thisted med et godt handelsliv. Den rolle skal byen holde fast i og styrke. Andre byer skal måske satse på noget andet. Det vigtige er, at de mindre byer italesætter deres roller, mener arkitekt Gerd Dam fra Thisted Kommune.

Af journalist Claus Leick

Den nye rapport om "Stationsbyer i dag" kan blive et rigtig godt værktøj i arbejdet med de kommende kommuneplaner. Den indeholder mange vigtige pointer og eksempler på, hvordan udviklingen kan gå i forskellig retning for de mindre stationsbyer. "Med rapporten får vi i kommunerne en vigtig viden, som kan blive helt central i arbejdet med fremtidige kommuneplaner. Fx er der spændende viden om, hvad der sker med de stationsbyer, hvor man nedlægger de gamle rådhus og flytter funktionerne til de større byer", siger arkitekt Gerd Dam fra Thisted Kommune. Hun arbejder selv med byen Hurup, der er medtaget i rapporten som en ud af seks eksempelbyer.

Store afstande – en fordel

"Jeg tror det er rigtig vigtigt, at de mindre stationsbyer finder ud af, hvad der er deres styrke og så satser på det. Hurup har fx et rigtig godt handelsliv. Det er helt klart byens styrke og det

er den profil, som der bliver satset på i byen", forklarer hun.

Hun fremhæver især den store afstand til andre byer, som en kæmpe styrke for Hurup. Der er simpelthen for langt at køre til nabobyen for at handle.

Samtidig er der et større sommerhusområde i nærheden, hvilke byen fx har haft fokus på med arrangementet "Smag på Thy" i Bededagsferien.

"Jeg tror, byen har fundet sin plads på 'den rigtige hylde' ved at satse på arrangementer og markedsføring, der bekræfter og styrker byens profil som en god handelsby".

Byens rolle skal defineres

Også som byplanlægger er det vigtigt at erkende og se byernes styrker og svagheder.

"Hvis vi skal have en mulighed for at påvirke udviklingen i de mindre byer, er første skridt, at vi får defineret byernes rolle – deres svagheder og styrker", siger Gerd Dam.

Andre forhold som også spiller ind er fx om der stadig er funktioner på det gamle rådhus og i hvilken grad der sker en tilflytning til byerne.

Hvis rådhuset lukker

"Hurup får tilflyttere fra de omkringliggende små byer, men det er typisk ældre mennesker, der gerne vil flytte til en lidt større by. Det skal vi som planlæggere selvfølgelig forsøge at tage højde for – ikke mindst, at det er denne særlige gruppe af tilflyttere", forklarer Gerd Dam.

Tilsvarende skal det med ind i planlægningen, hvad det vil betyde for Hurup hvis - eller når - de kommunale funktioner på det gamle rådhus flytter til Thisted. "Her giver rapporten om "Stationsbyer i dag" en række eksempler på hvilke alvorlige konsekvenser det kan få, når de gamle rådhus lukker helt ned. Den viden, tror jeg, kan være med til at præge debatten om, hvad der konkret skal ske hos os i Thisted". ■

En legeplads i bydelen Scharnhorst Ost i Dortmund. Regnvand fra boligernes tage samles mellem bygningerne, hvor et landskab af kanaler, fordybninger og græsklædte bassiner pirrer fantasien og inspirerer til leg og bevægelse. Foto: Ny W. Øhlenschläger.

Det skal bare være i orden

I maj var 29 planlæggere og landskabsarkitekter taget ned for at studere tyske eksempler på lokal afledning af regnvand (LAR). Men også for at høre, hvordan man var lykkedes med at få borgere og virksomheder til i stor stil at afkoble deres regnvand fra kloaksystemet, så projekterne i dag ligger som perler på en snor omkring Emscherfloden.

Af Ny W. Øhlenschläger

Det er bare noget vi skal have styr på. Lokal afledning af regnvand indgår efterhånden i alle projekter og det er et krav i de fleste planer og byggerier. Det var den temmelig enslydende melding fra deltagerne på den studietur, som Byplanlaboratoriet og Dansk Landskabsarkitektforening arrangerede til Dortmund og Hannover i maj måned.

Masser eksempler

På tre intense dage var gruppen rundt og se en lang række eksempler på lokal afledning af regnvand (LAR) og klimatilpasning. Turen startede i Essen, hvor vi fik et indblik i det kæmpe arbejde der ligger bag indsatsen, at få rensat og genoprettet Emscherfloden. Der var også noget at tage fat på: Mens udviklingen af Ruhrdistriktets kul- og stålindustri tog fart i forrige århundrede, udviklede floden sig til at være en kæmpemæssig åben kloak. I løbet af de sidste 15 år har man fået rørlagt en stor del af spildevandet, fået rensat vandet, genoprettet en stor del af flodløbet

og fået skabt ny natur og masser af rekreative stier og parker. Og altså fået afkoblet regnvandet fra en lang række private og offentlige byggerier i området. Det var nogle af de projekter, vi var taget ned for at se.

Det landskabelige touch

Programmet for turen var sammensat, så vi fik set en bred vifte af projekter, i forskellige skala og med forskellige æstetiske- og tekniske løsninger. "Det har været godt at se så mange forskellige projekter", siger projektleder Dan Gabriel Jensen fra Haveselskabet. "Udfordringerne er de samme, men tilgangen og løsningerne varierer meget. For eksempel med legepladserne i Tossehof og Scharnhorst Ost". Legepladserne ligger begge to i boligområder som er blevet byfornyset, og i den forbindelse har fået lavet LAR anlæg. Begge steder indgår legepladserne i et større system af åbne render, forsinkelsesbassiner og områder med nedsivning. Og begge steder udnyttes

tagvandet fra boligernes tage til leg.

"Tossehof håndterede sit regnvand med stor alvor og legepladsen i udkanten af bebyggelsen var meget traditionelt indrettet med gynger og vipper - og ingen børn. I Scharnhorst Ost var legepladsen meget mere poetisk udformet. Den var også centralt placeret mellem boligernes - og der var liv. Den var som et multifunktionelt landskab med fordybninger og bakker, der indbød til at opfinde sine egne lege. Det viser, at den landskabelige udformning er rigtig vigtig. Landskabsarkitekter og planlæggere har en vigtig rolle, for det er ikke kun et spørgsmål om at løse det teknisk. De bolignære anlæg skal befolkes, for rigtig at lykkes", siger Dan Gabriel Jensen.

At det ikke bare handler om teknik er Sanne Garde Nielsen fra Københavns Kommune enig i. Hun sidder til daglig i kommunens anlægsafdeling, og arbejder blandt andet med det nye 'klimakvarter' i København, Skt. Kjelds

kvarter. "Det er jo ikke raketvidenskab det her, og vi kan sagtens lave de samme løsninger i Danmark", lyder det fra hende. Ifølge Sanne Garde Nielsen er det ikke teknikken, som bremser os i at få lavet flere regnvandsløsninger i Danmark.

Organisering og drift

"Der hvor vi er lige nu handler det rigtig meget om organisering af projekterne. Når vi skal lave klimaprojekter i den eksisterende by er det enormt vigtigt, at alle fagligheder er med inde over. Vi kan ikke bare nedsive vandet i et forurenet område, så grundvandet forurenes. Og begrønningen af byen skal ikke ske på bekostning af den trafikale sikkerhed", siger Sanne Garde Nielsen.

Og selvfølgelig er der også et element af økonomi involveret. "Hvis det her skal lykkes skal vi også tænke på, at klimaløsningerne ikke må fordyre driften af byrummet væsentligt i forhold til den traditionelle løsning". Sanne Gaarde Nielsen mener også, at vi skal passe på med at lade os rive for meget med. "Lige nu er klimatilpasning 'det nye sort', men om 10 år er det sikkert noget andet vi snakker om. Så skal det her med vandet bare være i orden. Vi skal huske, at i bund og grund handler det om at skabe nogle gode byrum og noget livskvalitet for vores borgere". Der er ingen tvivl om, at indsatsen i området omkring Emscherfloden har været båret af en massiv formidlings-

indsats. Desuden har de en lovgivning som gør, at der rent faktisk er et økonomisk incitament til at håndtere sit regnvand lokalt.

"I bund og grund handler det om, at skabe nogle gode byrum og noget livskvalitet for vores borgere"

Projektleder

Sanne G. Nielsen

Københavns Kommune

Man betaler nemlig afledningsafgift afhængigt af, hvor stort et belagt areal der afvander til kloaksystemet. Der er altså penge at spare for den enkelte grundejer, når man etablerer et LAR anlæg.

Kræver incitament

Det var blandt andet tilfældet på grossistvirksomheden Dewender, som har afkoblet, i alt 5 ha tagareal og parkeringsarealer i forbindelse med opførelsen af nogle nye bygninger. Ejeren, Josef Dewender, lagde ikke skjul på, at det var en god forretning: Han fik tilskud til etableringen af anlægget af Emschergerenossenschaft og fik en betragtelig besparelse hvert år på sin

vandafledningsafgift. Og så havde han samtidig fået en stor badesø, med masser af fugle og dyreliv foran sin private bolig. Han fik også en grønner profil på sin virksomhed, som han selvfølgelig bruger i sin markedsføring. Hos Dewender kunne myndighederne stille krav om at regnvandet skulle håndteres lokalt, fordi der var tale om nyopførte bygninger. I andre delstater er de gået et skridt videre. Her sikrer lovgivningen, at man kan stille krav om lokal nedsivning af regnvand, så snart man 'stikker spaden i jorden'. Altså også i forbindelse med renovering, ombygning og andet, som kræver en byggetilladelse.

Hvad tager vi med hjem

Det var en af de ting, man godt kunne lære noget af i Danmark – men det kræver selvfølgelig politisk vilje til at ændre lovgivningen på området, så der skabes flere incitament. I det hele taget var det inspirerende at se, hvor langt de var kommet i Emscherområdet med politisk vilje, formidling, opsøgende arbejde og samarbejde på tværs af kommuner og institutioner. Flere af de projekter vi så lignede hinanden og det var tydeligt, at tyskerne heller ikke havde fundet de vises sten hvad angår driften af anlæggene. Men det var også klart, at de var lykkedes med den overordnede strategi og det var derfor, der var så mange projekter at se. ■

Emschergerenossenschaft

Emschergerenossenschaft er et offentligt ejet selskab, som blev stiftet for over 100 år siden af myndigheder og industrivirksomheder i Emscherflodens opland.

Emschergerenossenschaft har været den drivende kraft bag indsatsen med at få afkoblet regnvand. Gennem støtteordninger, oplysningskampagner og politisk vilje er regnvandshåndtering blevet sat på dagsordenen og blevet en integreret del af planlægningen på alle niveauer. I 2005 underskrev de 17 kommuner i oplandet en målsætning om at afkoble 15 % af alt regnvand i løbet af 15 år.

I landskabsparken Duisburg Nord får industriens arkitektur lov til at forfalde. Den udgør et pittoresk, ruinøst landskab i samspil med både vilde og stramt kontrollerede 'naturlige' elementer af beplantning og vand. Foto: Ny W. Øhlenschläger

En helt ny disciplin

Inden udgangen af dette år skal alle kommuner have lavet en klimatilpasningsplan. Hvad er status for planerne, og hvordan arbejder man med dem i landets kommuner? Meget tyder på, at kravet om klimatilpasningsplaner har gjort en forskel – allerede inden de er færdige.

Af Ny W. Øhlenschläger

Byplan Nyt har talt med Naturstyrelsens klimarejsehold for at høre, om de har et overblik over, hvor langt kommunerne er nået. Klimarejseholdet har ikke lavet en egentlig systematisk undersøgelse af status på klimatilpasningsplanerne, men de har løbende kontakt med kommunerne og har indtil nu besøgt 56 af landets 98 kommuner. Og der tegner sig alligevel et billede.

Ramte kommuner er længst

"Ikke overraskende kan vi se, at de kommuner, som tidligere har været ramt af oversvømmelser og skybrud er længst med arbejdet. De har simpelthen været i gang allerede inden det blev et lovkrav at lave klimatilpasningsplaner", siger Louise Grøndahl fra Naturstyrelsens klimarejsehold.

Fra Naturstyrelsens side oplever man, at der er stor opbakning til Klimatilpasningsplanerne. "Kommunerne har helt klart taget opgaven til sig. Vi har ikke hørt nogen protester over, at de skal lave planerne – kun over tidsplanen". Til trods for den stramme tidsplan lader det til, at kommunerne når i mål med indsatsen. Dansk Miljøteknologi har lavet en rundringning til alle landets kommuner og spurgt til tidsplanen. Alle på nær én, regner med at have offentliggjort et forslag til klimatilpasningsplan inden udgangen af 2013.

Det varer dog nok lidt endnu, før klimatilpasning bliver en integreret del af kommuneplanarbejdet. Det kan Naturstyrelsens rejsehold konstatere, efter kontakten med kommunerne. "Langt de fleste laver planen som et tillæg til kommuneplanen, og det er meget få, der har integreret det i kommuneplanen i denne omgang", siger Louise Grøndahl fra klimarejseholdet.

Kortlægning skaber fokus

Men måske er formen heller ikke så vigtig. I Sønderborg Kommune, mener projektleder Tina Callesen, at arbejdet med kortlægning af kommunen i sig selv har gjort en forskel. Her har man fået udarbejdet oversvømmelseskort over hele kommunen og er i øjeblikket i gang med værdikortlægningen.

"Jeg kan mærke, at der bliver talt mere om klima nu – også i de andre afdelinger. Eksempelvis i planafdelingen fornemmer jeg, at de i højere grad tænker over, om et område er oversvømmelsestruet, når de laver arealudlæg", fortæller Tina Callesen.

"Kortlægningen betyder, at vi får et bedre overblik. Vi bliver nødt til at prioritere mellem de forskellige områder"
Projektleder Tina Callesen
Sønderborg Kommune

"Vi har længe haft fokus på klima i forbindelse med vores store Co2 projekt "Project Zero" i Sønderborg, men det har næsten kun handlet om energi. Nu er vandet også kommet med, og det er helt klart, fordi vi skal lave klimatilpasningsplan".

Helheder og prioritering

Ifølge Tina Callesen betyder klimatilpasningsplanen og kortlægningen også, at man er begyndt at arbejde mere sammenhængende med klimaind-

satsen. "Indtil nu har det været sådan, at når der var et sted, hvor der gentagne gange var problemer, så satte vi ind og lavede nogle tekniske løsninger. Men kortlægningen betyder, at vi får et bedre overblik. Og vi bliver nødt til at prioritere mellem de forskellige områder", forklarer hun, og giver et konkret eksempel.

"For eksempel har vi et kolonihaveområde, som har været oversvømmet flere gange, hvor vi er gået ind og har afhjulpet problemet. Men nu får vi et billede af kommunen som helhed. Og når man ser det i sammenhæng med resten af kommunen, så kan det godt være, at der er nogle områder med større værdier, som skal prioriteres højere end et kolonihaveområde".

På forkant

En af de kommuner, der har været ramt af skybrud, er Frederiksberg. Derfor var man også godt i gang med at lave en klimatilpasningsplan, inden det blev et lovkrav. Et af de fire temaer i kommuneplanen er netop "Klimabyen for fremtiden", derfor var det naturligt at integrere dele af klimatilpasningsplanen i den kommuneplan, som netop er vedtaget af kommunalbestyrelsen.

"Man kan sige, at vi var på forkant, da kravet om at indarbejde klima i kommuneplanen kom. Da var det allerede drøftet af politikerne, og målene for klimaindsatsen var afklaret", forklarer Susanne Jakobsen, som er projektleder for Klimatilpasningsplanen i Frederiksberg Kommune.

Den tætte by

"Vi har en særlig udfordring, fordi Frederiksberg er meget stærkt befæstet. Det vil sige, at når vi laver løsninger

for at imødegå fx skybrud, så skal de kunne noget andet også. Vi skal hver gang sørge for, at det også gør byen mere grøn, giver bedre rekreative muligheder eller på anden måde giver en merværdi", siger Susanne Jakobsen.

"Vi bliver simpelthen nødt til at øve os og få noget konkret erfaring – også i at samarbejde på tværs"

Projektleder

Susanne Jakobsen

Frederiksberg Kommune

Et andet særligt træk ved Frederiksberg er naboskabet med København. "Vi må nødvendigvis arbejde meget tæt sammen med Københavns

Kommune. Vandet er jo ligeglåd med hvor kommunegrænsen går". Derfor har de to kommuner også lavet en fælles risikokortlægning og en fælles Skybrudsplan. Lige nu arbejder man med konkretiseringen af skybrudsplanen. "Nu bliver der sat billeder på, og man kan se konsekvenserne af de forskellige løsningsforslag.

Det skal danne baggrund for beslutningen om, hvad der skal realiseres, og hvad der skal prioriteres. Lige nu har vi forslaget i offentlig høring, og derefter er det selvfølgelig en politisk beslutning".

Konkrete projekter

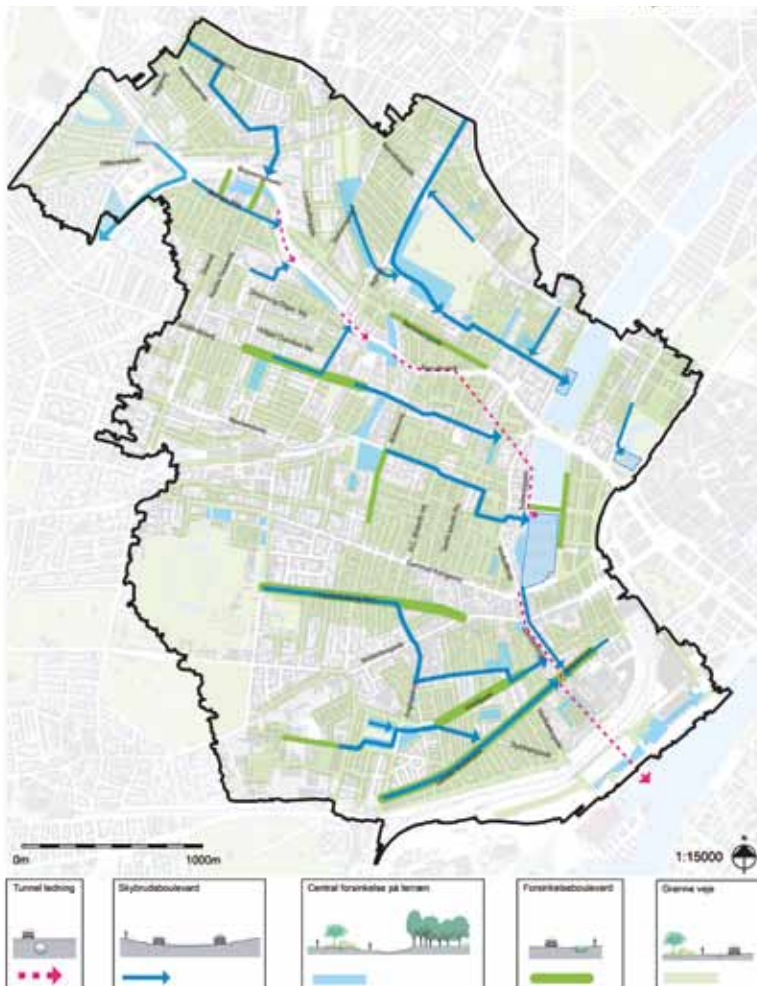
Sideløbende med de langsigtede planer kører der nogle mindre, konkrete projekter i Frederiksberg. Susanne Jakobsen forklarer, hvordan det er med til at kvalificere planerne:

"Vi har set på, hvor der sker noget i forvejen, og så har vi taget fat i nogle af

de projekter, der alligevel var i gang". Et eksempel er en privat fællesvej, Helenevej, som skal overgå til at være kommunal vej.

"Efter et borgermøde var der en borger, som kontaktede os og gjorde opmærksom på, at der havde været store problemer i forbindelse med skybrud. Han spurgte om det ikke var muligt at skybrudssikre vejen, når den nu alligevel skulle istandsættes. Det har betydet, at vi nu laver et pilotprojekt i et samspil mellem kommune, forsyning og de private grundejere. Det giver os værdifuld erfaring, og det betyder, at vi er klædt på, når fx Skybrudsplanen skal realiseres.

Vi bliver simpelthen nødt til at øve os og få noget konkret erfaring – også i at samarbejde på tværs. Klimatilpasning og klimatilpasningsplaner er en ny disciplin – det er nyt for os alle sammen, ligegyldig hvilken faggruppe man tilhører", slutter Susanne Jakobsen. ■

Konkretisering af Skybrudsplanen. Masterplan for de tre oplande Ladegårds Å, Frederiksberg Øst og Vesterbro. Illustration: Rambøll og Atelier Dreiseitl.

Hvad er en klimatilpasningsplan?

En klimatilpasningsplan skal som minimum indeholde en risikokortlægning og en beskrivelse af indsatsen for klimatilpasning. Som baggrund for risikokortlægningen skal ligge: Et **oversvømmelseskort** der viser, hvilke områder der kan blive oversvømmet af hav, vandløb, grundvand og regn.

Et **værdikort**, der som minimum viser værdien af de bygninger, der kan blive oversvømmet. Andre værdier, som fx kulturarv, rekreative værdier, vigtige institutioner mv. kan også indgå i værdikortlægningen.

Risikokortet fremkommer, når man sammenholder sandsynligheden for oversvømmelse med de værdier, der kan gå tabt.

Klimatilpasningsplanen skal være en del af Kommuneplan 2013. Den kan enten være indarbejdet i kommuneplanen eller være et tillæg til den.

Kilde: Naturstyrelsens vejledning i Klimatilpasningsplaner og klimalokalplaner

Foto: Emil Egerod Hubbard

Foto: Ny W. Øhlenschläger.

Efterårsprogram 2013

Klimatilpasning i praksis

Halvdagskursus i Middelfart 22. august

Der bliver i øjeblikket skudt mange klimatilpasningsprojekter i gang. Ofte er der opstartsvanskeligheder, fordi der er tale om nye skæringsflader mht. økonomi, samarbejde og drift. Få styr på lovgivningen og få inspiration til at komme godt i gang med de nye, spændende projekter. Arrangeres i samarbejde med FBBB.

Screening i miljøvurdering

Kursus i Aalborg 20. august og i København 27. august

I samarbejde med Det danske Center for Miljøvurdering, Aalborg Universitet, og i tilknytning til Miljøvurderingsdag '13.

Fremtidens landsbyer - udvikling og afvikling

Seminar i Hobro 2. september

I landets udkantsområder er der behov for tilpasning af den fysiske struktur. Der skal rives huse ned i nogle områder og der skal skabes nye funktioner i andre. Hvilken rolle spiller planlægning, byfornyelse og LAG-midler i den proces? Hvilke redskaber er til rådighed, og hvordan kan de bruges strategisk?

Byrum for alle?

Kursus i København 12. september

Årets byrumskursus foregår som sædvanlig ude i byen. Denne gang vil vi fokusere på, hvorvidt de udvalgte byrum er rummelige og imødekomne eller ekskluderende for visse grupper. Socialt udsatte bruger byens rum mere end de fleste andre. Hvordan håndteres det i planlægningen?

Fællesskab og vækst i byfornyelsen

Konference i København 18. september

Skaber byfornyelsen vækst og lokale fællesskaber? Vær med når Københavns kommune og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter inviterer til debat om områdefornyelse og bypolitik i de store byer.

Det 63. danske Byplanmøde. Smart planlægning

Frederiksberg 26. -27. september

Alle taler om smarte byer - i Byplanlaboratoriet taler vi om smart planlægning i øjenhøjde. Hvordan kan vi bruge al den nye digitale teknologi til at fremme en bæredygtig udvikling? Og hvordan får vi mere ud af mindre ved at tænke i løsninger på tværs?

Omdannelse af almene boligområder

Kursus i Aalborg 11.-12. november

Få vejledning i at gennemføre helhedsplaner og fremtids-sikre de almene bebyggelser. Kurset indeholder praktiske øvelser og realistiske cases. Målet er, at kommunale medarbejdere og ansatte i boligorganisationerne får en fælles referenceramme.

Arrangeres i samarbejde med AlmenNet.

dansk byplan
laboratorium

Planloven og bygningsreglementet

Kursus i København 19.-20. november

To uafhængige dage, som klæder dig på til at administrere eller bygge efter planloven og bygningsreglementet. Der vil være gennemgang af lovstoffet men også vægt på konkrete eksempler og praktiske øvelser.

Arrangeres i samarbejde med Arkitektforeningen.

Informationsteknologi og planlægning

Seminar i Århus 12. december

De nye informationsteknologier skaber helt nye former for planlægning og for borgerinddragelse. Hvordan kan planlæggerne drage nytte af det? Der er uanede muligheder, men hvordan undgår vi at drukne i information?

Danske byers udfordringer

3-dages kursus i november/december

Efteruddannelse for erfarne planlæggere. Kurset sætter fokus på de udfordringer, som byer i hele verden står overfor. Derfor henter vi input fra udlandet for at forstå, hvilke trends også dansk byplanlægning må reagere på. Målet er, at deltagerne ser deres daglige arbejde i en større sammenhæng.

Bevaringsværdige hovedtræk

Kursus i december

Få inspiration til arbejdet med bevaringsværdier i bymiljøet. Vi kommer blandt andet ind på, hvordan man prioriterer sin indsats og sine ressourcer og vælger metode. Hvad kan lokalplanen, og hvad kan supplere den?

"Kurset handlede om planlovens muligheder frem for begrænsninger"

Detailhandelsseminar 2012

"Det er godt at der er repræsentanter fra både Uni, kommuner og rådgivere"

Åben Land 2013

"Det var interessant at få indblik i de to forskellige perspektiver og udgangspunkter"

Omdannelse af almene boligområder 2012

Et skræddersyet kursus

Af Vibeke Meyling

“Kan I arrangere et VVM kursus for os? Vi vil være 10-12 personer fra kommunen, og så kan vi nok samle folk fra nabokommunerne, så vi bliver mellem 25 og 35 personer i alt.”

“Oplæggene blev leveret med stor sikkerhed og på et niveau, hvor man ikke blev hægtet af, hverken indholdsmæssigt eller sprogligt. Dagen har afmystificeret begrebet VVM og gjort det mindre skræmmende.”
Fra evalueringen af kurset

Sådan lød henvendelsen fra Thisted Kommune i januar i år. Den 11. april blev VVM kurset afholdt i Hurup i Thy. Anledningen var, at Thisted Kommune havde fået udarbejdet en VVM for hav-

nen, og at man har haft det problem, at kommunens medarbejdere ikke følte sig klædt på til at kvalitetssikre den VVM, som konsulenten havde udarbejdet. For selvom man ikke selv skal udarbejde en VVM, er man som kommune ansvarlig og bliver derfor nød til at kende reglerne og vide, hvad der er vigtigt, for at sikre sig, at det man får lavet af andre er godt nok.

34 personer fra 9 kommuner meldte sig som interesserede og Byplanlaboratoriet udarbejdede en programskitse, som deltagerne kunne kommentere, før de tilmeldte sig.

Dagens program indeholdt oplæg om VVM-systemet, om kvalitetssikring af VVM-redegørelser og om, hvordan man får det bedste samarbejde med konsulenten. Screeningøvelser undervejs understøttede oplæggene og gav anledning til en masse spørgsmål fra deltagerne.

Hvad blev resultatet? Ifølge deltagerne var det en intensiv dag med plads til spørgsmål. Mange af deltagerne var glade for, at de var en hel flok af sted og her var det uden tvivl en fordel, at kurset blev afholdt lokalt. ■

Dagens hovedbudskaber om VVM

- Sæt jer for bordenden – det er jer, der er myndighed
- VVM redegørelsen er kommunens dokument (og ansvar), uanset hvem der udarbejder det
- Dialogen med bygherren er central
- Kommunen kan guide en bygherre, men må ikke konkret ændre i anmeldelsen, da det er vigtigt, at bygherren har 100 % ejerskab til sit projekt
- En afgørelse skal være begrundet, så begrundelsen giver bygherren mulighed for at ændre sit projekt
- En bygherre er ikke forpligtet til at gennemføre et VVM pligtigt projekt
- Få sikret "armslængde" ved egne projekter og overvej ekstern kvalitetssikring

Kurser efter behov

Har du også behov for opdatering og ny inspiration indenfor et emne, som ikke er på programmet, så fortvivl ikke. Byplanlaboratoriet vil gerne skræddersy et kursus, der passer til din kommune eller virksomhed. Kurserne kan f.eks. handle om detailhandel, VVM, kulturplanlægning eller noget helt andet. Ring og hør nærmere om mulighederne.

Foto: Emil Egerod Hubbard

VVM-reglerne ændres fra 1. januar 2014

Gældende regler

Planlovens bestemmelser om VVM blev i forbindelse med kommunalreformen i 2007 overført fra regionplanlægningen til kommuneplanlægningen.

Det betyder, at et VVM-pligtigt projekt først må tillades og igangsættes, når der er vedtaget et kommuneplantillæg, som indeholder retningslinjer for det pågældende projekt.

I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til kommuneplantillægget skal der samtidig udarbejdes en redegørelse for projektets miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget

Indholdsmæssigt sigter det nye forslag på at lette VVM-reglerne på to punkter:

For det første foreslås det, at pligten til altid at udarbejde et kommuneplantillæg som led i udarbejdelsen af VVM-redegørelsen ophæves.

Forslaget vil indebære en forandring af den kommunale proces, idet der ikke skal udarbejdes et kommuneplantillæg, hvis anlægget kan optages inden for afgrænsningen af den allerede gældende planlægning i kommunen.

For det andet foreslås det at gøre anvendelsen af et screeningsskema obligatorisk.

Et obligatorisk screeningsskema skal være med til at sikre såvel en lettere sagsbehandling for kommunerne som en lettere og mere smidig proces for den enkelte bygherre.

PLANKALENDEREN

AUGUST

Screening i miljøvurdering

20. august - Aalborg - www.dcea.dk

Klimatilpasning i praksis

22. august - Middelfart - www.byplanlab.dk

Screening i miljøvurdering

27. august - København - www.dcea.dk

Mobil konference - Roadtrip i vandkanten

30. august - 1. september - Nordjylland - www.nyp.dk

SEPTEMBER

Fremtidens landsbyer - udvikling og afvikling

2. september - Hobro - www.byplanlab.dk

Studietur til London

7. - 10. september - London - www.fabnet.dk

Byrum for alle?

12. september - København - www.byplanlab.dk

Fællesskab og vækst i byfornyelsen

18. september - København - www.byplanlab.dk

X Biennial of European Towns and Town Planners

19. - 21. september - Cascais, Portugal - www.cascaisurban2013.pt

Transforming Site Methodologies

26. september - Aalborg - www.byforskning.dk

Ekspropriation

11. september - Silkeborg - www.fvc.dk

Dansk Kystkonference 2013

11. - 12. september - Køge - www.kyst.dk

Danske parkdage

11. - 13. september - Varde - www.sl.life.ku.dk

Nyt på planområdet

19. september - Silkeborg - www.fvc.dk

Det 63. danske Byplanmøde. Smart planlægning

26. - 27. september - Frederiksberg - www.byplanlab.dk

